

Міністерство культури та інформаційної політики України
КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР»

РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРКЕСТРОВОЇ МАЙСТЕРНОСТІ»
кафедра народних інструментів

Рівень вищої освіти – другий

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

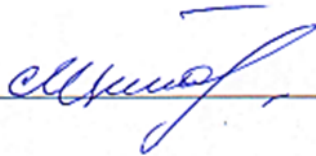
Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

Д н і п р о
2 0 2 4

Розробник: Горбаченко Р.А. – викладач кафедри народних інструментів

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «Вдосконалення орестрової майстерності» відповідає стандарту другого рівня вищої освіти (ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», освітньо-науковій програмі «Музичне мистецтво» 2024 року, навчальним планам підготовки здобувачів освітнього ступеня «магістр» 2024 / 2025 навчального року, методичним рекомендаціям Міністерства освіти і науки України (лист 1/9-434 від 09.07.2018 року «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення»).

Гарант ОНП

Світлана ЩИТОВА

Робочу програму вибіркової навчальної дисципліни «Вдосконалення оркестрової майстерності» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» затверджено та введено в дію рішенням науково-методичної ради КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 6 від «26» червня 2024 року).

Голова ради

Дмитро ВОЛОВИК

Робочу програму вибіркової навчальної дисципліни «Вдосконалення оркестрової майстерності» другого рівня вищої освіти (освітній ступінь «магістр») галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво» розглянуто і схвалено на засіданні кафедри народних інструментів КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР» (протокол № 6 від «26» червня 2024 року).

Завідувач кафедри

Наталія БАШМАКОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Кількість кредитів – 8	Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова
Загальна кількість годин – 240	Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»	Рік підготовки – 1-й
Тижневих годин: аудиторних – 2 самостійної роботи – 4	Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»	Семестри – 1-й – 2-й
Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної роботи – 1/2	Рівень вищої освіти – другий	Індивідуальні заняття – 76 годин
Вид контролю – залік	Ступінь вищої освіти – «магістр»	Самостійна робота – 164 годин

Предмет «Вдосконалення оркестрової майстерності» відіграє важливу роль в контексті вдосконалення оркестрової майстерності при вивченні вибіркової навчальної дисципліни циклу професійної та практичної підготовки здобувачами вищої освіти ступеню «Магістр». Програму укладено відповідно до завдань, які висуваються сучасним етапом розвитку вищої мистецької освіти в Україні. Відповідно до навчального плану, предмет «Вдосконалення оркестрової майстерності» вивчається здобувачами протягом першого року навчання. Програмою передбачено 240 академічних годин, завершується курс заліком.

Дисципліна «Вдосконалення оркестрової майстерності» має практичну спрямованість. Її вивчення на кафедрі народних інструментів реалізується на фундаменті практики колективного виконавства в оркестрі народних інструментів або капели бандуристів.

У результаті освоєння програми навчальної дисципліни слухачі повинні знати основи творчої комунікації та вміти використовувати ці знання у колективному форматі особистої виконавської практики.

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета курсу «Вдосконалення оркестрової майстерності»: професійна підготовка всебічно розвинених, висококваліфікованих фахівців, які повинні удосконалити практичні вміння та навички гри в оркестрі в обсязі, необхідному для подальшої діяльності музиканта в якості артиста-оркестранта в концертно-виконавській, педагогічній та музично-просвітницькій практиці.

2.2. Завдання:

- вдосконалення професійних навичок ансамблевої гри;
- оволодіння різноманітним оркестрово-ансамблевим репертуаром;
- вдосконалення навичок самостійної роботи над музичним твором;
- ознайомлення з принципом формування ансамблю;
- розуміння оркестрантами технічних можливостей, специфіки звучання різних музичних інструментів, єдності характеру музики та якості штрихів, принципів звуковидобування;
- вміння досягати творчої єдності в процесі спільного виконання музичного твору, почуття ансамблю та вирішувати художньо-музичні завдання разом з іншими учасниками ансамблю;
- виховання почуття відповідальності перед партнерами, вимогливості до себе, виконавчої дисципліни;
- виховання творчої самостійності та ініціативності студента;;
- подальше розширення репертуарного фонду для майбутньої творчої роботи;
- закріплення і вдосконалення навичок отриманих у класі з фаху.

2.3. Компетентності:

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

2.3.1. Загальні (ЗК):

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

2.3.2. Фахові компетенції (ФК):

ФК 1. Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції.

ФК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій/виконавській/диригентській/композиторській/педагогічній діяльності

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ФК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських

інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

ФК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.

2.4. Програмні результати навчання:

ПРН 1 Володіти професійними навичками виконавської (диригентської), творчої та педагогічної діяльності.

ПРН 2 Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

ПРН 3 Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 5 Вибудувати концепцію та драматургію музичного твору у виконавській діяльності, створювати його індивідуальну художню інтерпретацію.

ПРН 6 Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 7 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно- категоріальним апаратом.

3. Програма навчальної дисципліни

Репертуарний список з дисципліни «Вдосконалення оркестрової майстерності» розроблено відповідно до сучасного професійно-виконавського рівня артистів оркестру народних інструментів та капели бандуристів. З метою опанування та вдосконалення основ мистецтва акомпанементу рекомендується включати до репертуару, поряд з оригінальними концертними п'єсами та перекладами творів зі скарбниці світової музичної культури, різноманітні вокальні твори (обробки народного мелосу, романси, пісні).

Орієнтовний репертуарний список (Оркестр народних інструментів)

- А. Вівальді Концерти з циклу «Пори року» (окремі частини)
- А. Вівальді Концерт для лютні з камерним оркестром
- А. Вівальді Концерт для мандоліни з оркестром
- Ж. Бізе–Р. Щедрін Частини з Кармен-сюїти
- П. Сарасате. Наварра
- А. Паскуллі «Бджілка»
- А. П'яцолла. Медітанго
- А. П'яцолла «Фраканана»
- В. Зубицький. Карпатська сюїта,
- . «Росініана», Варіації на лемківську тему
- В. Івко Епіграф і тарантела для домри з оркестром
- В. Дмитренко Імпровізація та танок
- А. Гайдено. «Вечер в горах». «Вербунк»
- В. Подгорний «Ой, чий то кінь стоїть»,

- В. Подгорний. Циганська фантазія
- В. Подгорний Концерт для домри з оркестром
- Б. Міхеєв «Тараторка», «Ліричний вальс»
- В. Івко-Б. Міхеєв «Коло»
- П. Сказків «Літо» для цимбалів з оркестром
- В. Власов «Шаги»,
- В. Власов Бассо-остінато,
- В. Власов «Свято на Молдаванці» для акордеону з оркестром
- В. Власов «Листок з альбому»
- В. Власов Джаз-концертино для баяну з оркестром
- М. Стецюн Концерт для гітари з оркестром «Іспанський» у двох частинах;
- М. Стецюн Болеро
- М. Стецюн Рапсодія для цимбалів з оркестром
- В. Самолук Симфонічна поема «Лучафер» за мотивами Міхая Емінеску для бандури з оркестром
- Й. Гуммель Концерт для мандоліни з оркестром
- Б. Севастьянов «Ранковий дощ»

Орієнтовний репертуарний список (Капела бандуристів)

- В. Мартинюк. Кантата на тексти козацьких пісень Дніпропетровщини «Ішов козак долиною» для солістів, ударних, фортепіано та капели бандуристів у 6 частинах
- В. Мартинюк. «Інтермецо на теми українських народних пісень» (для ансамблю бандуристів та камерного оркестру)
- В. Мартинюк. «Відчуття весни» – музичні акварелі, за мотивами поезії Т. Шевченка
- В. Мартинюк. Цикл музичних картин «Рідно місто моє»: «Юність Дніпра» і «Дніпрові чайки» для флейти, арфи, ударних інструментів та ансамблю бандуристів
- муз. В. Мартинюк. Хоровий цикл «Пори року» у 4-х частинах (сл. Л. Костенко, П. Воронька, В. Бондаренка, А. Загрудного)
- М. Леонтович. Хорова сцена з опери «На русалчин Великдень» (для ансамблю бандуристів та оркестру народних інструментів)
- А. П'яццолла. «Ave Maria» (для сопрано, ансамблю бандуристів та камерного оркестру)
- Муз. О. Білаша, сл. М. Ткача «Мамина сльоза» (для баритону, ансамблю бандуристів та оркестру народних інструментів)
- Муз. М. Жербіна, сл. П.Б. Шеллі «Пливе моя душа» для сопрано, ансамблю бандуристів та оркестру народних інструментів)
- муз. К. Стеценка, сл. Т. Шевченка «Плавай, плавай, лебедонько» для сопрано та ансамблю бандуристів
- муз. О. Герасименко, сл. М. Чумарної «Золото-блакитна Україна»
- О. Герасименко. «Таїна» (для наю, ансамблю бандуристів та камерного оркестру)
- Укр. нар. пісня в обр. А. Семеляка «І шумить, і гуде» (для ансамблю бандуристів та оркестру народних інструментів)
- Укр. нар. пісня в обр. М. Скорика «Шуміла ліщина»
- Закарп. нар. пісня в обр. О. Чмут «Ой на горі два дубочки»
- Укр. нар. пісня в обр. Ж. Колодуб «Як поїхав мій миленький»

4. Структура навчальної дисципліни

Програмні вимоги до репертуару	Кількість годин					
	Усього	У тому числі				
		Лекції	Практ	Лабор	Індив	Сам.р
Програма 1 семестру	112				34	78

твори різних за характером, стилями та жанрами (хронометраж – до 45 хв)						
Програма 2 семестру твори різних за характером, стилями та жанрами (хронометраж – до 45 хв)	128				42	86
Усього годин	240				76	164

**5. Теми лекційних занять
навчальним планом не передбачені**

**6. Теми лабораторних занять
навчальним планом не передбачені**

**7. Теми індивідуальних занять
навчальним планом не передбачені**

8. Самостійна робота

<i>Назви тем</i>	<i>Усього годин</i>
1. Складові якісного прочитання авторського тексту та опанування фактури музичного твору	4
2. Робота над аплікатурою з метою досягнення артикуляційної та інтонаційної виразності звучання. на етапі його розбору.	8
3. Типовість та особливості форми твору, що вивчається.	2
4. Опанування вправ для подолання технічних складностей.	6
5. Виявлення жанрових ознак тематичного матеріалу, робота над темпо-ритмічною організацією твору, утриманням єдиного темпу у поєднанні з виразністю інтонування та артикуляції	8
6. Динамічний план твору, вивчення тонального плану, кадансів, кульмінаційних епізодів	12
7. Вивчення метро-ритмічних особливостей твору.	4
8. Розробка вправ з метою подолання технічних складностей твору.	12
9. Опанування специфіки музичної мови твору барокової доби.	6
10. Аналіз структури, тематичного матеріалу інструментально-вокального твору або її частини.	8
11. Опанування фактурних елементів. інструментально-вокального твору	8
12. Виявлення виконавського комплексу засобів виразності у творах класичного стилю.	8
13. Робота над активізацією образно-асоціативного мислення і уявлення.	8
14. Робота над розвитком музичного мислення з метою наскрізного розвитку твору.	8

15. Робота над рішеннями виконавських задач в залежності від стилістичних і жанрових ознак тематизму.	10
16. Читання з листа партій, які не входять в програму.	6
17. Виявлення специфіки комплексу засобів музичної виразності в сучасній музиці.	10
18. Вдосконалення у студента художнього смаку, естетичного відчуття, гармонічного поєднання інтелектуального та емоційного ставлення до виконавського процесу .	8
19. Оволодіння культурою звуковидобування у сучасній музиці.	8
20. Вміння визначити стильові особливості виконуваного твору.	4
21. Вміння знаходити у звуковидобуванні виражальну специфіку та відповідні стилю рішення, розвиток тембральних уявлень.	8
22. Вдосконалення музиканта-оркестранта як творчої особистості, набуття осмисленої виконавської волі та невимушеної артистичності.	8
Усього годин	164

9. Індивідуальні завдання

1. Виявлення жанрових ознак тематичного матеріалу, робота над темпо-ритмічною організацією твору, утриманням єдиного темпу у поєднанні з виразністю інтонування та артикуляції.
2. Динамічний план твору, вивчення тонального плану, кадансів, кульмінаційних епізодів
3. Вивчення метро-ритмічних особливостей твору.
4. Розробка вправ з метою подолання технічних складностей твору
5. Робота над рішеннями виконавських задач в залежності від стилістичних і жанрових ознак тематизму
6. Аналіз структури, тематичного матеріалу партії.
7. Опанування фактурних елементів творів.
8. Розкриття специфіки музичної мови твору барокової доби
9. Розкриття специфіки музичної мови твору доби романтизму
10. Розкриття специфіки музичної мови твору сучасного автора

10. Методи та технології навчання

Вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Вдосконалення оркестрової майстерності» передбачає поєднання різних методів і технологій викладання. Серед них активні методи, наочні (ілюстрування, демонстрування), метод проблемного викладу теоретичного матеріалу, праця з навчально-методичними матеріалами та електронними ресурсами (конспектування, тезування, анотування, есе), а також аудіо- та відеоматеріалами; методи організації та проведення самостійної роботи (виконавська редакція ансамблевих партій,

виконання індивідуальних творчих завдань); індивідуальна творчо-дослідна робота здобувачів.

11. Методи та критерії оцінювання

Методи оцінювання запланованих програмних результатів навчання: прослуховування виконання програми, співбесіда (поточний контроль), екзамен наприкінці 2 семестру (підсумковий контроль).

Кафедрою народних інструментів, на основі навчально-методичних рекомендацій 2021 року, встановлені такі **критерії оцінювання** знань і компетентностей магістрантів з навчальної дисципліни:

Рівнева оцінка	Підстави для встановлення конкретної оцінки за виконану роботу, виявлені знання і вміння студента
Відмінно	(відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок) студент досконало володіє технікою, яка підпорядкована яскравому втіленню стилю, змісту та емоційно-образній сфері творів програми; демонструє великий діапазон звукових барв, відчуття форми, метро-ритмічної структури, розуміння особливостей фразування, артикуляції, вільне володіння штриховою технікою. Студенту притамані артистизм і яскравість виконання, акторська образність (для співаків), вишуканий смак, розвинуте відчуття ансамблю (при виконанні програми з концертмейстером), вільне використання засобів музичної виразності. Виконання відрізняє висока точність нот та чисте інтонування, володіння співацьким диханням (для вокалістів).
Дуже добре	(вище середнього рівня з кількома помилками) студент демонструє високий рівень складності програми; зріле, переконливе виконавське мислення та розуміння стилю; високу стабільність виконання; органічний та сформований артистизм.
Добре	(в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок) відповідна до стилю і змісту твору інтонаційна образність, емоційність; ритмічна організованість і дисципліна; відсутність текстових помилок; стрій та необхідні мінімальні якості виконання. Виступ має певні недоліки, наприклад: недостатня переконливість передачі змісту або художньо-образної сфери твору; техніка задовільна, але недостатньо підпорядкована художнім особливостям твору; мають місце певні недоліки інтонації, метро-ритму, тощо; виконання недосконале у відношенні форми та деталей твору.
Задовільно	(непогано, але зі значною кількістю недоліків)

	в цілому достатньо стабільна якість виконання, швидка реакція на помилки, яка допомагає контролювати виконання, точний ритм, темп відповідає композиторським вимогам, відчутне почуття форми та деталей твору. Присутнє неякісне звуковидобування та непродумане фразування, хитка інтонація.
Достатньо	(виконання задовольняє мінімальним критеріям) студент має формальне, непереконливе виконавське мислення та розуміння стилю, недосконалу технічну майстерність. Стабільність виконання часткова, рівень складності програми середній. Технічна майстерність недосконала, невиразний артистизм.
Незадовільний	(з можливістю повторного складання) програма виконується недостатньо стабільно, з великою кількістю помилок, зупинками. Незадовільний стан слухового контролю, нечисте інтонування, неточний ритм, нестабільний пульс. Технічна база не відповідає рівню складності творів. Студент не вміє відтворити художній зміст твору.
Недостатньо	(з обов'язковим повторним курсом) Студент не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичну роботу. неспроможність виконати програму. Слабо виражене знання музичного тексту. Мінімальні технічні навички.

12. Методичне забезпечення

12.1 Друковані та електронні матеріали.

12.2 Робоча програма з дисципліни.

1.2.3 Силабус дисципліни

13. Рекомендована література

Основна

1. Дейнега В. Музичний інструментарій як показник специфіки оркестру народних інструментів. *Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. Вип. 22: Музичне виконавство. Кн. 8. К., 2002. С. 119–129.
2. Пасічняк Л. Творчість композиторів України для народних інструментів. Міжнар. наук.-практ. конф. [зб. матеріалів]. Дрогобич: Посвіт, 2006. С. 76– 89.

Додаткова:

1. Гончаров А. Неофольклористичні тенденції у баянній творчості В. Зубицького: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец.17.00.03 Музичне мистецтво. К., 2006. 17 с.

2. Давидов М. Фахове мислення музиканта. *Виконавське музикознавство академічного народно-інструментального мистецтва України*. / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. К., 2015.
3. Довгаленко Н. С. Український музичний авангард у контексті стильових пошуків ХХ сторіччя. *Музичне мистецтво і культура*. Одеса : ОНМА ім. О. Нежданової, 2000. Вип.1. С. 186–189.
4. Єргієв І.Д. Український «модерн-баян» – феномен світового мистецтва : [навч. посібник для вищих муз. навч. закладів]. Одеса : Друкарський дім, 2008. 168 с.
5. Карась С. Стилістичні аспекти виконавської майстерності баяніста-акордеоніста (на матеріалі музичних творів епохи бароко) *Науковий вісник НМАУ / Музичне виконавство*. К.: НМАУ, 2001. вип. 18, кн. 7. С. 155–163.
6. Карась С., Чембержі М. Світовий музичний інструментарій : книга друга. Львів : Видавець Тетюк Т.В., 2017. 40 с.
7. Карась С., Чембержі М. Світовий музичний інструментарій : Книга перша. Львів: Вид. Тетюк Т.В., 2014. 56 с.
8. Коханик І. «Стильова гра» у проєкціях сучасної композиторської творчості та музичного виконавства. *Виконавське музикознавство : Науковий вісник НМАУ ім. П.І.Чайковського* / ред. М. А. Давидов, В. Г. Сумарокова. К., 2005. Вип.47, Кн.11. С. 137–146.
9. Кушнір О. Різновиди оригінальних бандурних ансамблів у контексті українського академічного камерно-інструментального мистецтва. *Народно-інструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть: зб. матеріалів II-ї міжнар. наук.-практ. конф.* / ред.-упор. А. Душний, С. Карась, Б. Пиц. Дрогобич: Просвіт, 2009. С. 80–85.
10. Черкаський Л. Українські народні музичні інструменти. К.: Техніка, 2003. 264 с.
11. Шилов Ю. Джерела витоків української етнокультури. К.: Аратта, 2002. 272 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: електронні ресурси. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
2. Україніка наукова: національна реферативна база. URL: <https://ube.nlu.org.ua/>
3. Index Copernicus. URL: <http://journals.indexcopernicus.com/>
4. Scopus: база даних. URL: <https://www.scopus.com/>
5. Web of Science: база даних. URL: <https://web.archive.org/>